

ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ: НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

TOURIST-RECREATIONAL POTENTIAL AS THE BASIS OF TOURISM DEVELOPMENT: THE SCIENTIFIC-THEORETICAL ASPECT

У статті досліджено науково-теоретичні аспекти туристично-рекреаційного потенціалу території. Здійснено науковий аналіз базових понять і категорій «потенціал», «туристичний потенціал», «туристичні ресурси». Зазначено, що серед науковців немає однозначної точки зору щодо трактування цих категорій. Уточнено поняття «туристично-рекреаційний потенціал». Розглянуто складові компоненти туристично-рекреаційного потенціалу території.

Ключові слова: туристично-рекреаційний потенціал, потенціал, ресурси, визначення поняття, туристичний потенціал.

В статье исследованы научно-теоретические аспекты туристско-рекреационного потенциала территории. Осуществлен научный анализ базовых понятий и категорий «потенциал», «туристический потенциал», «туристические ресурсы». Отмечено, что среди ученых нет однозначного мнения относительно трактовки этих

категорий. Уточнено понятие «туристско-рекреационный потенциал». Рассмотрены компоненты туристско-рекреационного потенциала территории.

Ключевые слова: туристско-рекреационный потенциал, потенциал, ресурсы, определение понятия, туристический потенциал.

The article deals with the scientific and theoretical aspects of the tourist-recreational potential of the territory. A scientific analysis of the basic concepts and categories "potential", "tourist potential", "tourist resources" was carried out. It is noted that among scientists there is no unequivocal opinion regarding the interpretation of these categories. The concept of "tourist-recreational potential" is specified. The components of the tourist-recreational potential of the territory are considered.

Key words: tourist-recreational potential, potential, resources, definition of concept, tourist potential.

УДК 338.48.001.76

Шелеметьєва Т.В.

к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародного туризму
Запорізький національний технічний університет

Постановка проблеми. За своїм туристично-рекреаційним потенціалом Україна має всі можливості стати туристичною державою світового рівня. Розширення міжнародних зв'язків відкриває нові шляхи для просування національного туристичного продукту на світовому ринку, залучення до світового інформаційного простору, передового досвіду організації туристичної діяльності. Серед науковців немає однозначної точки зору щодо трактування ключових категорій «туристичний ресурс», «туристичний потенціал», які широко використовуються під час оцінювання перспектив розвитку туризму, як вони співвідносяться; які компоненти охоплюють, хто і для яких цілей повинен здійснювати оцінювання туристичних ресурсів; які методи доцільно використовувати під час проведення оцінювання як туристичних ресурсів, так і туристичного потенціалу. Все це актуалізує необхідність уточнення понятійного апарату для його застосування в науково-практичній діяльності для дослідження проблем та перспектив розвитку туризму.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню туристично-рекреаційного потенціалу країни та окремого регіону присвячено праці вітчизняних та зарубіжних авторів: Н.О. Алешуїної, Г.П. Андрєєва, Д.І. Барсюка, В.Г. Герасименко, І.В. Давиденко, С.В. Дутчак, П.Ф. Коваль, Н.В. Коржа, О.О. Любіцевої, Г.І. Михайліченко, Б.В. Робінсона, Н.В. Святохо, Д.М. Стеченко, А.А. Терехух та ін.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження науково-теоретичних аспектів туристично-рекреаційного потенціалу території.

Вклад основного матеріалу дослідження. Питання комплексного розвитку й оптимального використання туристичних ресурсів є важливими для ефективного управління розвитком туризму в Україні. Кожен регіон повинен використовувати свій туристичний потенціал для задоволення потреб місцевого населення в якісних туристичних послугах, а також для прийому й обслуговування іноземних туристів. Можливість ефективного розвитку будь-якого виду ресурсів ґрунтується на кваліфікованому аналізі потенціалу, досить точному визначенні місця даного ресурсу на ринку, обґрунтованому підборі найбільш відповідних даному ресурсу шляхів і форм його розвитку і на забезпеченні скоординованих дій усіх учасників процесу освоєння і розвитку даного ресурсу. Це повною мірою відноситься до ресурсів розвитку туризму. Туристично-рекреаційна діяльність відіграє важливу роль в економіці країн і регіонів, забезпечуючи раціональне використання і збереження природно-екологічних, культурно-історичних та інформаційно-пізнавальних ресурсів території. У зв'язку з інтенсивним розвитком туристичної діяльності відбувається формування, уточнення та вдосконалення понятійного апарату, який стоїть у туристично-рекреаційній сфері.

Дослідженню категорії «туристичний потенціал» приділялася значна увага багатьох дослідників, які використовували при цьому різні модифікації визначення зазначеної категорії: «туристичний потенціал території», «туристично-рекреаційний потенціал», «рекреаційно-туристичний потенціал».

Перш ніж перейти до розгляду визначення поняття «туристично-рекреаційний потенціал», доцільно проаналізувати концептуальні підходи до дефініції «потенціал».

Трактування економічного змісту терміну «потенціал», яке випливає з визначення, наведеного у Великій російській енциклопедії, охоплює широке коло сфер економічних знань. Основою поняття «потенціал» вважається латинське слово *potentia*, яке означає засоби, запаси, джерела, які є в наявності та можуть бути мобілізовані, приведені в дію, використані для досягнення певних цілей, здійснення плану; вирішення будь-якого завдання; можливості окремої особи, суспільства, держави в певній галузі [1, с. 105]. За цим визначенням, потенціал – це і «кошти, запаси, джерела», що зовсім не одне й те саме, і можливості, які зовсім не є внутрішньою властивістю об'єкту, а скоріше її зовнішнім обмеженням. У сучасному трактуванні часто використовуються терміни «ресурс», «резерв», при цьому сукупність усіх ресурсів характеризується як потенціал: «Потенціал – це сукупність необхідних для функціонування або розвитку системи різних ресурсів, головним чином, економічних, безпосередньо пов'язаних із функціонуванням виробництва й прискоренням науково-технічного прогресу» [2].

У роботах, присвячених дослідженню теорії потенціалів, завжди застосовувався широкий спектр визначень, у тому числі розглядалися: народно-господарський потенціал; економічний потенціал; інтелектуальний потенціал; природно-ресурсний потенціал; науково-технічний потенціал; кадровий потенціал; виробничий потенціал; потенціал інфраструктури; інформаційний потенціал; організаційний потенціал; потенціал соціального розвитку; потенціал продуктивних чинностей і виробничих відносин [2].

Так, наприклад, досліджуючи діяльність людини, виділяють: людський потенціал – як потенційні таланти окремого індивіду, що можуть розвиватися далі; трудовий потенціал – як сукупність якостей людини, що визначають можливість та межі її участі в трудовій діяльності; творчий потенціал артиста – як генетичні та фізіологічні вокальні дані, сценічні навички, внутрішня творча енергія виконавця, які можна поліпшити за допомогою духовного і фізичного саморозвитку та інших методів різних фахівців.

У фізичному значенні потенціал – це величина, яка характеризує запас енергії тіла, що знаходиться у певній точці поля. У біології потенціал визначається як частка використовуваної людиною енергії спожитих ним продуктів харчування. Разом із тим розрізняють магнітний потенціал – величина, що характеризує магнітне поле; електричний потенціал – скалярна величина, що характеризує енергетичні умови в електростатичному полі; хімічний

потенціал – термодинамічна функція, що характеризує стан будь-якого компонента у фазі даного складу за певних зовнішніх умов.

Філософський сенс потенціалу – це здатність речі бути не тим, що вона є, в категорії субстанції, якості, кількості, місця, тобто здатність здійснювати відповідно рух чи процес. У суспільствознавстві потенціал виступає джерелом, можливостями, засобами, запасами, які можуть бути використані для вирішення будь-якого завдання, досягнення певної мети, можливості окремої особи, суспільства держави в будь-якій сфері [3, с. 9].

У тлумачному словнику С.І. Ожегова і Н.Ю. Шведової дається таке визначення потенціалу: «...ступінь потужності в будь-якому відношенні, сукупність будь-яких засобів, можливостей...» [4, с. 571]. В інтерпретації Т.Г. Храмцової потенціал – це не тільки і не просто кількість ресурсів, а й закладена в них можливість розвитку системи в заданому напрямі. Можливості повинні бути реалізовані. Як у механіці потенційна енергія переходить у кінетичну, так і в економіці потенціал реалізується в результатах діяльності [5].

Питання визначення сутності потенціалу тісно пов'язане не тільки з визначенням об'єкту та суб'єкту оцінки, а й з питанням співвідношення понять «ресурс», «резерв», «можливість», «результат діяльності», «властивість», «здатність», з якими пов'язують потенціал. Найчастіше потенціал отожднюється з ресурсами або їхньою сукупністю.

Так, наприклад, академік Л.І. Абалкін зазначає, що потенціал (економічний, підприємницький, виробничий) – це узагальнена, збірна характеристика ресурсів, прив'язана до місця та часу [6, с. 24]. В.М. Архангельський під потенціалом розуміє засоби, запаси, джерела, які є в наявності і можуть бути мобілізовані для досягнення певної мети або розв'язання певної проблеми, тобто сукупність реальних нагромаджених ресурсів [7, с. 6].

Принциповою відмінністю між поняттями «ресурси» і «потенціал» є те, що ресурси існують незалежно від суб'єктів економічної діяльності, а потенціал окремого підприємства, суспільства у цілому невіддільний від суб'єктів діяльності. Тобто «потенціал», окрім матеріальних і нематеріальних засобів, включає здібності працівника, колективу, підприємства, суспільства у цілому до ефективного використання наявних коштів або ресурсів [3, с. 10].

Розгляд цього питання довів, що існує безліч визначень поняття «потенціал», які вживаються залежно від галузі знань та різноманітності об'єктів, до яких воно застосовується. Головне, що об'єднує різні потенціали, полягає у тому, що практично всі вони містять певну сукупність можливостей чи здібностей у тій сфері, де застосовується те чи інше визначення. Варто зазначити: у більшості визначень указується, що вся сукупність наявних можливостей спрямована на досягнення певних цілей.

Таким чином, визначення «потенціал» означає наявність прихованих можливостей або спроможність діяти та розвиватися у певних сферах. Відповідно до тлумачення поняття «туристичний потенціал», його визначають як сукупність наявних природних та створених людиною явищ, умов, можливостей та засобів, придатних до формування туристичного продукту та здійснення відповідних турів, екскурсій та програм [8]. Як зазначає Н.В. Корж та Д.І. Барсюк, «туристичний потенціал території – це наявність у неї можливостей до розвитку туристичної індустрії та отримання від її функціонування позитивного соціально-економічного ефекту і підвищення рівня туристичної привабливості цієї території» [9, с. 55]. Б.В. Робінсон під туристичним потенціалом території розуміє всю сукупність природних, культурно-історичних і соціально-економічних передумов організації туристської діяльності на певній території. При цьому під потенціалом розвитку туризму регіону розуміє ресурси й умови, призначені для більш ефективного використання ресурсів регіону в туристській діяльності, що сприяють розвитку економіки регіону в цілому [10]. П.Ф. Коваль, Н.О. Алешугіна, Г.П. Андрєєва визначають туристичний потенціал території як ємне, багатоаспектне поняття, що охоплює сукупність природних, етнокультурних та соціально-історичних ресурсів, а також наявної господарської і комунікаційної інфраструктури території, що служать чи можуть служити передумовами розвитку певних видів туризму [11].

Тобто туристичний потенціал підкреслює приналежність потенціалу до сфери туризму, а рекреаційний потенціал сприяє відновленню сил людини в процесі відпочинку. Під рекреаційним потенціалом слід розуміти сукупність рекреаційних ресурсів конкретної території на визначену дату, які використовуються або можуть використовуватися для рекреації [3, с. 11].

На сучасному етапі розвитку наукової думки між поняттями «туризм» і «рекреація» відмінностей майже не прослідковується. Ще більшою мірою це стосується понять «рекреаційні ресурси» та «туристичні ресурси» [11]. Погоджуємося з О.О. Любіцевою, що поняття «туристичні ресурси» і «рекреаційні ресурси» є синонімами.

На думку В.Г. Герасименка, словосполучення «туристично-рекреаційний» є найбільш довершеним, тому що дає змогу об'єднати і рекреаційну діяльність, метою якої є задоволення потреб у відпочинку, і туризм, який включає в себе, крім задоволення потреб у відпочинку, ще й професійно-ділові цілі. Ресурси, їх розмір, структура, динаміка і баланс джерел формування є важливими чинниками туристично-рекреаційного розвитку регіону [3, с. 12].

На основі цього доцільно розглянути висловлювання різних авторів щодо термінів «туристично-рекреаційний потенціал» та «рекреаційно-туристичний потенціал». Як зазначає С.В. Дутчак,

туристично-рекреаційний потенціал території формують ті ресурси, які сьогодні використовуються, а також ті, які через низку об'єктивних соціально-економічних причин недоступні, але можуть бути використані за певних умов. Туристично-рекреаційний потенціал включає два поняття, які нерозривні та взаємодоповнюють одне одного: рекреаційний потенціал як природний складник, тобто ступінь здатності території позитивно впливати на фізичний, психічний та соціально-психологічний стан людини під час відпочинку, та туристичний потенціал – культурно-історичну спадщину – як антропогенний складник, а також певні ландшафтні комплекси, де відбувається туристична діяльність, знаходяться окремі природні або антропогенні туристичні об'єкти, які відвідуються туристами, зокрема музеї, пам'ятки культури, архітектури, археології, традиції населення, народні промисли тощо [12, с. 53].

У дослідженнях І.В. Давиденка [13, с. 72] рекреаційно-туристичний потенціал визначається як потенціал усіх ресурсів, що не тільки задовольняють біологічні (психофізіологічні) і соціальні (духовно-інтелектуальні) потреби людей, а й становлять ресурсний потенціал відповідної економічної діяльності регіону. Це свідчить про те, що автор є прихильником ресурсного підходу до дослідження потенціалу туристичної та рекреаційної галузей.

В.Г. Герасименко визначає туристично-рекреаційний потенціал як наявність певних можливостей та ресурсів, які можуть бути використані для розвитку туристичної та рекреаційної діяльності [3, с. 14].

О.О. Любіцева пропонує таке визначення: «Рекреаційно-туристичний потенціал є сукупною продуктивністю розвіданих природних ресурсів та культурних цінностей території, які можуть бути мобілізовані, використані з рекреаційною метою: для лікування, відпочинку, туризму» [14].

Отже, багато авторів наукових праць вважають туристично-рекреаційний потенціал сукупністю взаємопов'язаних ресурсів, необхідних для досягнення певних цілей.

Туристично-рекреаційний потенціал дійсно досить ємне поняття, яке містить численні умови, що визначають туристично-рекреаційну привабливість країни (регіону). До основних таких умов належать: культурно-історичні, морально-психологічні, соціально-демографічні, природно-екологічні, політичні, фінансово-економічні, інженерно-технічні та ін. [3, с. 13].

Принциповим моментом у дослідженні складу сукупного туристично-рекреаційного потенціалу території є аналіз його як системи. Найбільш повним та ємним є підхід Н.В. Святохо, за яким туристично-рекреаційний потенціал території розглядається як сукупність чотирьох основних компонент: природно-ресурсної, історико-культурної, економічної та соціальної, які взаємопов'язані та взаємодіють між собою [15, с. 32].

Природно-ресурсна компонента – це здатність природних систем без шкоди для себе виробляти необхідну для людини продукцію, тобто використовуватися в туристично-рекреаційній діяльності. Історико-культурна компонента характеризує можливості для розвитку туристично-рекреаційної діяльності шляхом використання історико-культурного надбання певної території. Економічна компонента – це складова частина економічного (господарського) потенціалу території, яка характеризує здатність території продукувати та відтворювати туристично-рекреаційний продукт. До складу економічної компоненти входять:

– інфраструктурні елементи – збалансовані з вимогами виробництва туристично-рекреаційного продукту можливості засобів розміщення, підприємств харчування, дозвілля, транспорту забезпечувати необхідні умови для здійснення туристично-рекреаційної діяльності й задоволення потреб рекреантів та туристів;

– фінансові елементи – характеризують обсяг грошових коштів, які є в розпорядженні території для здійснення туристично-рекреаційної діяльності;

– інформаційні елементи – сукупність організаційно-технічних й інформаційних можливостей, що забезпечують прийняття та реалізацію управлінських рішень і впливають на характер (специфіку) виробництва й реалізації туристично-рекреаційного продукту шляхом збору, збереження, обробки та розповсюдження інформації про наявний туристично-рекреаційний потенціал;

– інвестиційні елементи – сукупні можливості території з інвестування сфери туризму й рекреації;

– управлінські елементи – це навички і компетенції керівництва всіх рівнів управління щодо формування, організації, створення належних умов для функціонування та розвитку туристично-рекреаційної сфери.

Соціальна компонента характеризує можливості території з відтворення необхідної для розвитку туристично-рекреаційної діяльності робочої сили. Ця компонента включає в себе необхідним чином кваліфіковані кадри, здатні здійснювати туристично-рекреаційну діяльність [3, с. 17].

Висновки з проведеного дослідження.

Підсумовуючи викладене, можемо стверджувати, що туристично-рекреаційний потенціал є сукупністю органічно взаємопов'язаних природних і матеріальних засобів, які в процесі взаємодії здатні виробляти продукцію або продукт. Зростання туристично-рекреаційного потенціалу країни залежить від збільшення кожного окремого ресурсу. Використання туристично-рекреаційних ресурсів, тобто природних, лікувально-оздоровчих, культурно-історичних, розважальних об'єктів, які можуть бути використані для організації туристично-рекреаційної діяльності, здатне підвищити потенціал країни та окремого регіону за рахунок припливу коштів від туристичних,

оздоровчих та рекреаційних послуг для зовнішніх і внутрішніх споживачів, відновлення і забезпечення умов для ефективного функціонування капіталу.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Российский энциклопедический словарь: в 2-х кн. Кн. 2: Н-Я./ Под ред. А.М. Прохорова. М.: Большая российская энциклопедия, 2000. 1023 с.
2. Потенціал і розвиток підприємства: навч. посібник / Б.Є. Бачевський, І.В. Заблодська, О.О. Решетняк. К.: Центр учбової літератури, 2009. 400 с.
3. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону: монографія / За заг. ред. В.Г. Герасименко. Одеса: ОНЕУ, 2016. 262 с.
4. Ожегов С.И., Шведова Н.Ю. Толковый словарь русского языка: 80000 слов и фразеологических выражений; Российская академия наук. Институт русского языка им. В.В. Виноградова; изд. 4-е, доп. М.: Азбуковник, 1999. 944 с.
5. Храмова Т.Г. Методология исследования социально-экономического потенциала потребительской кооперации: дис. ... д-ра экон. наук. Новосибирск: Центросоюз РФ; СибУПК, 2002. 374 с.
6. Абалкин Л.И. Диалектика социалистической экономики. М.: Мысль, 1981. 111 с.
7. Архангельский В.Н., Зиновьев Л.Е. Управление научно-техническим прогрессом в машиностроении. М., 1983. С. 248.
8. Стеченко Д.М. Теоретичні аспекти дослідження природно-рекреаційного потенціалу регіону. Національний вісник ЧДЕУ. 2009. № 2. С. 65–76.
9. Корж Н.В., Басюк Д.І. Управління туристичними дестинаціями: підручник. Вінниця: Едельвейс і К, 2017. 322 с.
10. Робинсон Б.В., Ушакова Е.О. Особенности оценки потенциала ресурсов развития туризма. URL: <http://nf-innovate.com/content/files/sn/cn1-13/cn%205-13/%D0%A0%D0%9E%D0%91%D0%98%D0%9D%D0%A1%D0%9E%D0%9D.pdf>.
11. В'їзний туризм: навчальний посібник / П.Ф. Коваль, Н.О. Алешугіна, Г.П. Андрєєва та ін. Ніжин: Лук'яненко В.В., 2010. – 304 с.
12. Дутчак С.В. Управління регіональним розвитком туризму: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. 128 с.
13. Давиденко І.В. Організаційно-економічний механізм регулювання розвитку рекреаційної системи регіону: дис. ... канд. экон. наук: 08.02.03; Одес. держ. экон. ун-т. О., 2006.
14. Любіцева О.О., Бабарицька В.К. Туризмознавство: вступ до фаху: підручник. К.: Київський університет, 2008. 335 с.
15. Святохо Н.В. Концептуальные основы исследования туристского потенциала региона. Экономика и управление. 2007. № 2. С. 30–36.
16. Теребух А.А., Мороз О.І. Оцінювання туристичного потенціалу дестинацій. Актуальні проблеми економіки. 2016. № 7(181). С. 335–343.
17. Михайліченко Г.І. Туристичний потенціал: методи оцінювання та інноваційний розвиток. Проблеми економіки. 2013. № 1. С. 115–123.

REFERENCES:

1. Rossiyskiy entsiklopedicheskiy slovar (2000): V 2 kn. Kn. 2: N-YA. [pod red. A.M. Prokhorova] – M.: Bol'shaya rossiyskaya entsiklopediya. pp. 1023 (in Russian).
2. Bachevs'kyi B.E. (2009) Potentsial i rozvytok pidpryyemstva : navch. posibnyk / B.Ye. Bachevs'kyi, I.V. Zablods'ka, O.O. Reshetnyak. – K. : Tsentri uchbovoyi literatur. pp. 400 (in Ukrainian).
3. Otsinka turystychno-rekreatsiynoho potentsialu rehionu (2016) : monohrafiya / za zah. red. V.H. Herasymenko. – Odesa : ONEU. pp. 262 (in Ukrainian).
4. Ozhegov S.I. (1999) Tolkovyy slovar' russkogo yazyka: 80000 slov i frazeologicheskikh vyrazheniy / S.I. Ozhegov, N.Yu. Shvedova / Rossiyskaya akademiya nauk. Institut russkogo yazyka im. V.V. Vinogradova / Izd. 4-ye, dop. – M.: Azbukovnik. pp. 944 (in Russian).
5. Khrantsova T.G. (2002) Metodologiya issledovaniya sotsial'no-ekonomicheskogo potentsiala potrebitel'skoy kooperatsii: dis... d-ra ekon. nauk / T.G. Khrantsova. – Novosibirsk : Tsentrosoyuz RF; SibUPK. pp. 374 (in Russian).
6. Abalkin L.I. (1981) Dialektika sotsialisticheskoy ekonomiki / L.I. Abalkin. – M.: Mysl'. – pp. 111 (in Russian).
7. Arkhangel'skiy V.N. (1983) Upravleniye nauchno-tekhnicheskimi progressom v mashinostroyenii / V.N. Arkhangel'skiy, L.Ye. Zinov'yev. – M. pp. 248 (in Russian).
8. Stechenko D.M. (2009) Teoretychni aspekty doslidzhennya pryrodno-rekreatsiynoho potentsialu rehionu / D.M. Stechenko // Natsional'nyy visnyk CHDEU. pp. 65–76 (in Ukrainian).
9. Korzh N.V., Basyuk D.I. (2017) Upravlinnya turystychnymy destynatsiyamy : pidruchnyk / N.V. Korzh, D.I. Basyuk. – Vinnytsya: «PP»TD Edel'veys i K». pp. 322 (in Ukrainian).
10. Robinson B.V., Ushakova Ye.O. Osobennosti otsenki potentsiala resursov razvitiya turizma [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupa : <http://nf-innovate.com/content/files/sn/cn1-13/cn%205-13/%D0%A0%D0%9E%D0%91%D0%98%D0%9D%D0%A1%D0%9E%D0%9D.pdf>.
11. V'yiznyy turizm: navchal'nyy posibnyk (2010) / Avtors'kyi kolektyv: Koval' P.F., Alyeshuhina N.O., Andryeyeva H.P. ta inshi. – Nizhyn, Vydavnytstvo Luk'yanenko V.V. pp. 304 (in Ukrainian).
12. Dutchak S.V. (2011) Upravlinnya rehional'nym rozvytkom turizmu : navchal'nyy posibnyk dlya studentiv vshchyykh navchal'nykh zakladiv / S.V. Dutchak. – Chernivtsi : Chernivets'kyi nats. un-t. pp. 128 (in Ukrainian).
13. Davydenko I.V. (2006) Orhanizatsiyno-ekonomichnyy mekhanizm rehulyuvannya rozvytku rekreatsinyoi systemy rehionu [Tekst] : dys. kand. ekon. nauk: 08.02.03 / I.V. Davydenko ; Odes. derzh. ekon. un-t. – O. (in Ukrainian).
14. Lyubitseva O.O., Babaryts'ka V.K. (2008) Turyzmoznavstvo: vstup do fakhu: pidruchnyk. – K.: Vydavnycho-polihrafichnyy tsentr «Kyyivs'kyi universytet». pp. 335 (in Ukrainian).
15. Svyatokho N.V. (2007) Kontseptual'nyye osnovy issledovaniya turistskogo potentsiala regiona / N.V. Svyatokho // Ekonomika i upravleniye. pp. 30–36 (in Russian).
16. Terebukh A.A. (2016) Otsinyuvannya turystychnoho potentsialu destynatsiy / A.A. Terebukh, O.I. Moroz // Aktual'ni problemy ekonomiky. – № 7(181). pp. 335–343 (in Ukrainian).
17. Mykhaylichenko H.I. (2013) Turystychnyy potentsial: metody otsinyuvannya ta innovatsiynyy rozvytok / H.I. Mykhaylichenko // Problemy ekonomiky. – № 1. pp.115–123 (in Ukrainian).

Shelemetieva T.V.

Candidate of Economic Sciences (Ph.D.), Associate Professor,
Associate Professor at the Department of International Tourism
Zaporizhzhia National Technical University

TOURIST-RECREATIONAL POTENTIAL AS THE BASIS OF TOURISM DEVELOPMENT: THE SCIENTIFIC-THEORETICAL ASPECT

With its tourist and recreational potential, Ukraine has every opportunity to become a world-class tourist country. Among scholars there is no single point of view regarding the interpretation of the key categories "tourist resource", "tourist potential", which are widely used in assessing the prospects of tourism development, how they relate.

The issues of integrated development and optimal use of tourism resources are important for effective management of tourism development in Ukraine. Each region should use its tourism potential to meet the needs of the local population in high-quality tourist services, as well as for the reception and maintenance of foreign tourists.

Tourism and recreation activity plays an important role in the economy of countries and regions, ensuring the rational use and preservation of natural, ecological, cultural-historical and informational and cognitive resources of the territory.

The conceptual approaches of the definition – "potential" are analyzed. The basis of the term "potential" is the Latin word "potentia", which means "means, supplies, sources that are available and can be mobilized, put into action, used to achieve certain goals, implementation of the plan; solving any problem; the opportunities of an individual, society, state in a particular field. " The question of the definition of the essence of the potential is closely connected not only with the definition of the object and the subject of evaluation, but also with the question of the ratio of concepts of "resource", "reserve", "opportunity", "result of activity", "property", "ability ", With which the potential is linked. Often, potential is identified with resources or their aggregate.

The tourist potential emphasizes the attachment of the potential to the tourism sector, and the recreational potential contributes to the restoration of human forces in the process of recreation.

The principal point in the study of the composition of the total tourist and recreational potential of the territory is to analyze it as a system.

The tourist-recreational potential of the territory is considered as a set of four main components – natural resource, historical-cultural, economic and social, which are interconnected and interact with each other.